

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 28 września 1993 r.

w sprawie obrony cywilnej.

Na podstawie art. 140 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16, Nr 40, poz. 174 i Nr 54, poz. 254) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Zadania obrony cywilnej

§ 1. 1. Zadania obrony cywilnej, mające na celu ochronę ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej i dóbr kultury oraz ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny, obejmują w szczególności:

- 1) wykrywanie zagrożeń oraz ostrzeganie i alarmowanie,
- 2) organizowanie ewakuacji ludności,
- 3) przygotowanie budowli ochronnych,
- 4) zaopatrywanie ludności w sprzęt i środki ochrony indywidualnej,
- 5) zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia,
- 6) organizowanie i prowadzenie akcji ratunkowych,
- 7) udzielanie poszkodowanym pomocy medycznej,
- 8) walkę z pożarami,
- 9) przygotowanie oraz prowadzenie likwidacji skażeń i zakażeń,
- 10) ochronę żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania,
- 11) organizowanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia dla poszkodowanej ludności,
- 12) zabezpieczenie dóbr kultury, urządzeń użyteczności publicznej i ważnej dokumentacji,
- 13) doraźne przywracanie działania niezbędnych służb użyteczności publicznej, w tym pomoc w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej,
- 14) doraźną pomoc w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami,
- 15) doraźną pomoc w grzebaniu zmarłych.

2. Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju obejmują:

- 1) działalność planistyczną i prace organizacyjne,
- 2) działalność szkoleniową i upowszechniającą w zakresie problematyki obrony cywilnej,
- 3) przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie.

3. Organizacje obrony cywilnej w okresie pokoju mogą również współdziałać w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków, organizowanym i prowadzonym przez inne organy.

§ 2. Wykrywanie zagrożeń oraz ostrzeganie i alarmowanie polega na:

- 1) uzyskaniu informacji o zbliżaniu się lub stwierdzeniu faktu zaistnienia, na określonym terenie, niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia ludzi, związanego ze stosowaniem środków rażenia, wystąpieniem klęsk żywiołowych, awarii obiektów technicznych, skażeń i zakażeń, powodzi i pożarów lub innych podobnych zdarzeń,
- 2) określaniu rodzaju, miejsca, skali i skutków zaistniałych zagrożeń oraz oznaczaniu stref niebezpiecznych,
- 3) ostrzeganiu i alarmowaniu ludności o zbliżającym się niebezpieczeństwie oraz informowaniu o zalecanych zasadach postępowania (zachowania się) obywateli w określonej sytuacji.

§ 3. Do wykonywania czynności związanych z wykrywaniem zagrożeń, przekazywaniem informacji o ich zaistnieniu, opracowaniem danych oraz ostrzeganiem i alarmowaniem są zobowiązane:

- 1) formacje i inne jednostki organizacyjne obrony cywilnej, odpowiednio do nałożonych na nie zadań,
- 2) zakłady pracy, które w przypadku awarii mogą stanowić źródło zagrożenia dla ludzi i środowiska,
- 3) jednostki organizacyjne, których statutowa działalność przewiduje wykonywanie takich czynności — w zakresie ustalonym przez właściwych terenowo szefów obrony cywilnej.

§ 4. 1. Jednostki organizacyjne i zakłady pracy, o których mowa w § 3, mają obowiązek przekazywania informacji o stwierdzonym zagrożeniu właściwym organom obrony cywilnej lub określonym przez nie jednostkom organizacyjnym obrony cywilnej, a także ogłaszania komunikatów ostrzegawczych i sygnałów alarmowych dla zagrożonej ludności. Rodzaje alarmów, treść komunikatów ostrzegawczych, sygnały alarmowe i sposób ich ogłaszania określa załącznik do rozporządzenia.

2. Przekazywanie informacji o zagrożeniach, komunikatów ostrzegawczych i sygnałów alarmowych odbywa się za pośrednictwem dostępnych środków łączności oraz środków masowego przekazu w pierwszej kolejności.

3. Organy administracji państwowej oraz inni dysponenti systemów lub środków łączności zapewniają możliwość ich wykorzystania na potrzeby przekazywania informacji o zagrożeniach i alarmowania.

4. Zbiór informacji o zagrożeniach oraz ostrzeganie i alarmowanie organizuje się na szczeblu zakładów pracy, o których mowa w § 3 pkt 2, miast, gmin, rejonów, województw oraz w skali kraju.

5. Zbiór i przetwarzanie informacji o zagrożeniach oraz ich przekazywanie realizują:

- 1) ośrodki analizy danych i alarmowania, tworzone jako formacje obrony cywilnej,
- 2) w zakładach pracy — wyznaczone przez kierowników (właścicieli) tych zakładów służby dyżurne lub dyspozytorskie,
- 3) służby dyżurne ministerstw i urzędów centralnych, w których służby takie zostały utworzone,

4) Krajowy Ośrodek Analizy Skażeń Obrony Cywilnej — tworzony na podstawie odrębnych przepisów.

6. Informacje o zagrożeniach i ich skutkach jednostki organizacyjne, o których mowa w ust. 5 pkt 1—3, przekazują właściwym terenowo szefom obrony cywilnej.

7. Szefowie obrony cywilnej województw oraz służby dyżurne, o których mowa w ust. 5 pkt 3, informują o zaistniałych zagrożeniach i ich skutkach Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

§ 5. 1. Jednostki organizacyjne lub służby, wykonujące zadania związane z wykrywaniem zagrożeń oraz ostrzeganiem i alarmowaniem ludności, tworzą system wykrywania i alarmowania.

2. Całkowite lub częściowe rozwinięcie systemu wykrywania i alarmowania następuje na podstawie zarządzenia:

- 1) szefa obrony cywilnej gminy — na terenie gminy,
- 2) szefa obrony cywilnej województwa — na terenie kilku gmin lub całego województwa,
- 3) Szefa Obrony Cywilnej Kraju — na terenie kilku województw lub na obszarze całego kraju.

3. W czasie pokoju szef obrony cywilnej województwa lub gminy może zarządzić rozwinięcie systemu, o którym mowa w ust. 1, w przypadku zaistnienia rozległych skażeń lub innych nadzwyczajnych zagrożeń, a także przeprowadzenie ćwiczeń — wyłącznie na czas trwania tych zagrożeń.

4. Jednostki organizacyjne systemu wykrywania i alarmowania, po jego rozwinięciu, wykonują nałożone zadania na zasadzie dyżurów.

§ 6. Jednostki organizacyjne systemu wykrywania i alarmowania, funkcjonujące lub dyżurujące w czasie pokoju, tworzą system wczesnego ostrzegania.

§ 7. 1. System wykrywania i alarmowania, w tym system wczesnego ostrzegania, organizują szefowie obrony cywilnej województw i gmin stosownie do ustaleń Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

2. Szefowie obrony cywilnej, o których mowa w ust. 1, ustalają zakres działania jednostek organizacyjnych wchodzących w skład systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania.

§ 8. 1. Ewakuacja polega na planowym lub doraźnie zorganizowanym przemieszczeniu ludności z rejonów niebezpiecznych na inne tereny.

2. Ewakuację ludności planuje się i przygotowuje w czasie pokoju, a realizuje w czasie wojny. Przepis § 37 stosuje się odpowiednio.

§ 9. 1. Obowiązek organizowania i kierowania przebiegiem ewakuacji ludności spoczywa na właściwych terenowo szefach obrony cywilnej.

2. Organ zarządzający ewakuację ludności ustala:

- 1) rejon objęte ewakuacją, trasy i docelowe miejsca przemieszczenia ludności,
- 2) siły i środki do przeprowadzenia ewakuacji,

- 3) sposób zapewnienia poszkodowanej ludności doraźnej pomocy medycznej, zakwaterowania i niezbędnego zaopatrzenia,
- 4) termin rozpoczęcia i zakończenia ewakuacji.

3. Rejony, trasy i terminy, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 4, podlegają uzgodnieniu z odpowiednimi organami wojskowymi oraz z Policją.

§ 10. Szefowie obrony cywilnej województw i gmin organizują oraz prowadzą ewakuację ludności zgodnie z ustaleniami Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

§ 11. 1. Budowle ochronne przygotowuje się w celu zapewnienia zbiorowej ochrony ludności przed środkami rażenia, skażeniami promieniotwórczymi i chemicznymi, w tym toksycznymi środkami przemysłowymi.

2. Budowle ochronne mogą być przygotowywane z przeznaczeniem na ukrycie w nich i zabezpieczenie przed zniszczeniem ruchomych dóbr kultury, szczególnie ważnej dokumentacji, cennej aparatury oraz zapasów żywności i leków.

§ 12. 1. Budowle ochronne przygotowuje się w okresie pokoju i w czasie wojny.

2. Budowle ochronne, o których mowa w ust. 1, mogą być przygotowywane jako schrony o określonej normami technicznymi wytrzymałości konstrukcyjnej oraz jako ukrycia bez szczególnych wymogów wytrzymałościowych.

3. Wymagania ochronne, konstrukcyjno-projektowe, budowlane i techniczno-eksploatacyjne, jakie powinny spełniać schrony i ukrycia, regulują odrębne przepisy.

4. Ludności, dla której nie przygotowano w czasie pokoju miejsc w budowlach ochronnych, zapewnia się doraźne miejsca ochronne (ukrycia zastępcze).

§ 13. 1. Schrony i ukrycia projektuje się i przygotowuje jako:

- 1) obiekty wolno stojące,
- 2) integralną część nowo wznoszonych, rozbudowywanych i przebudowywanych obiektów budowlanych.

2. Na schrony i ukrycia mogą być wykorzystane podziemne obiekty komunikacyjne, handlowe, usługowe, magazynowe i podobne, dostosowane do potrzeb ochrony ludności.

3. Zadania związane z przygotowaniem budowli ochronnych określają właściwi terenowo szefowie obrony cywilnej.

4. Udostępnianie i funkcjonowanie budowli ochronnych w warunkach zagrożenia zapewniają organy obrony cywilnej, a w zakładach pracy — ich kierownicy (właściciele).

§ 14. 1. W czasie pokoju budowle ochronne mogą być wykorzystywane przez właścicieli lub użytkowników, o których mowa w § 13 ust. 4, w uzgodnieniu z właściwymi terenowo szefami obrony cywilnej, na potrzeby handlowe, usługowe, magazynowe, kulturalne, szkoleniowe, sportowe i inne.

2. Czasowi użytkownicy budowli ochronnych ponoszą koszty bieżącej eksploatacji i konserwacji udostępnionych im obiektów i urządzeń, a na żądanie właściwych terenowo szefów obrony cywilnej doprowadzają je, w określonym umową czasie, do stanu zgodnego z ich przeznaczeniem.

§ 15. 1. Sprzęt i środki ochrony indywidualnej służą do ochrony ludności przed skażeniami, zakażeniami i poparzeniami.

2. Sprzętem i środkami ochrony indywidualnej są w szczególności: środki ochrony dróg oddechowych, odzież ochronna, apteczki i pakiety indywidualne oraz środki zastępcze.

§ 16. 1. W sprzęt i środki ochrony indywidualnej wyposażają:

- 1) organy władzy i administracji państwowej, inne organy i instytucje państwowe oraz organy i formacje obrony cywilnej — służby zaopatrzenia obrony cywilnej,
- 2) osoby zatrudnione w zakładach pracy, o których mowa w § 3 pkt 2 — kierownicy (właściciele) tych zakładów.

2. Ludność zamieszkująca w strefie bezpośredniego zagrożenia od zakładów posiadających toksyczne środki przemysłowe może być zaopatrywana w środki ochrony dróg oddechowych, stosownie do ustaleń właściwych terenowo szefów obrony cywilnej, przez:

- 1) kierowników (właścicieli) tych zakładów,
- 2) służby zaopatrzenia obrony cywilnej.

3. Zaopatrywanie w sprzęt i środki ochrony indywidualnej realizuje się na zarządzenie właściwych terenowo szefów obrony cywilnej.

4. Sprzedaż sprzętu i środków, o których mowa w § 15, dla ludności i kierowników (właścicieli) zakładów pracy w czasie pokoju zapewniają wskazane przez terenowych szefów obrony cywilnej punkty sprzedaży.

§ 17. Zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia ma na celu utrudnienie środkom rozpoznania powietrznego przeciwnika zlokalizowania w porze nocnej skupisk ludności cywilnej i obiektów technicznych oraz wykonania skutecznego ataku.

§ 18. 1. Zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia należy do powinności użytkowników oświetlenia.

2. Zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia planuje się i przygotowuje w czasie pokoju, a realizuje w czasie wojny.

3. Obowiązek zaciemniania i wygaszania oświetlenia nakładają właściwi terenowo szefowie obrony cywilnej.

4. Po ogłoszeniu obowiązku zaciemniania i wygaszania:

- 1) oświetlenie zewnętrzne wygasza się lub dostosowuje do użytkowania w warunkach zaciemniania,
- 2) oświetlenie wewnątrz zaciemnia się,
- 3) oświetlenie kierunkowe komunikacyjne, pojazdów mechanicznych oraz podświetlane znaki na szlakach drogowych, kolejowych i wodnych dostosowuje się do pracy w warunkach zaciemniania.

§ 19. 1. Akcje ratunkowe organizuje się i prowadzi w celu ratowania i udzielania pomocy ludności poszkodowa-

nej w wyniku działań zbrojnych, klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń, w tym zagrożeń środowiska.

2. Obowiązek organizowania i prowadzenia akcji ratunkowych w czasie wojny spoczywa na szefach obrony cywilnej i kierownikach (właścicielach) zakładów pracy.

§ 20. 1. Szefowie obrony cywilnej i kierownicy (właściciele) zakładów pracy wykorzystują do prowadzenia akcji ratunkowych odpowiednio przygotowane i wyposażone formacje obrony cywilnej.

2. Akcjami ratunkowymi organizowanymi przez organy obrony cywilnej i kierowników (właściciele) zakładów pracy kierują komendanci formacji obrony cywilnej.

3. Akcją ratunkową, o której mowa w ust. 2, może kierować inna osoba wyznaczona przez właściwego szefa obrony cywilnej, jeżeli posiada ona odpowiednie przygotowanie i niezbędne doświadczenie praktyczne.

4. Kierującemu akcją ratunkową podporządkowuje się, na czas jej trwania, wszystkie siły i środki skierowane do udziału w tej akcji.

5. W razie zagrożenia zdrowia i życia obywateli oraz w celu ich ratowania kierujący akcją ratunkową może zarządzić:

- 1) ewakuację ludności oraz usunięcie pojazdów, innego mienia i materiałów niebezpiecznych z terenu objętego akcją ratunkową,
- 2) wykorzystanie gruntów państwowych, komunalnych i prywatnych, w tym zbiorników wodnych oraz dróg publicznych,
- 3) okresowe wykorzystanie budynków i pomieszczeń dla ewakuowanej lub uszkodzonej ludności,
- 4) konieczne prace wyburzeniowe i rozbiórkowe,
- 5) wstrzymanie komunikacji w ruchu lądowym, z wyjątkiem ruchu sił zbrojnych i sił biorących udział w akcji ratunkowej,
- 6) udostępnienie pojazdów, środków i przedmiotów niezbędnych do akcji ratunkowej,
- 7) usunięcie osób postronnych z rejonu akcji ratunkowej,
- 8) włączenie do pomocy w akcji ratunkowej okolicznej ludności.

§ 21. 1. W akcjach ratunkowych organizowanych przez szefów obrony cywilnej mogą uczestniczyć formacje ratownicze podporządkowane innym organom, na zasadach uzgodnionych z tymi organami.

2. Szefowie obrony cywilnej mogą kierować formacje obrony cywilnej do współdziałania w akcjach ratunkowych organizowanych i prowadzonych przez inne organy.

3. Formacje, o których mowa w ust. 2, na czas trwania akcji ratunkowej podporządkowuje się kierującemu tą akcją.

4. Szefowie obrony cywilnej województw i gmin mogą zarządzić skierowanie gminnych lub zakładowych formacji obrony cywilnej do prowadzenia akcji ratunkowych na terenie innych gmin lub zakładów.

§ 22. 1. Udzielanie poszkodowanym pomocy medycznej obejmuje: pierwszą pomoc medyczną, ewakuację medyczną oraz pierwszą pomoc lekarską.

2. Pomocy medycznej, o której mowa w ust. 1, udzielają formacje obrony cywilnej, inne formacje ratownicze oraz placówki służby zdrowia.

3. Ludności poszkodowanej, szczególnie osobom ciężko rannym i chorym, na ich życzenie, umożliwia się korzystanie z opieki i posługi religijnej, udzielanej przez osoby duchowne odpowiednich wyznań.

§ 23. 1. Walka z pożarami polega na zapobieganiu im, przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu się ognia, na gaszeniu pożarów oraz wykonywaniu pomocniczych działań ratowniczych.

2. Pomocnicze działania ratownicze, o których mowa w ust. 1, wykonywane przez formacje obrony cywilnej, obejmują w szczególności:

- 1) ewakuację osób zagrożonych i poszkodowanych oraz ich mienia z obiektów i rejonów objętych akcją ratowniczo-gaśniczą,
- 2) udzielanie poszkodowanym pomocy medycznej,
- 3) utrzymanie porządku w rejonie akcji gaśniczej,
- 4) prowadzenie niezbędnych prac zabezpieczających, wyburzeniowych i rozbiórkowych.

3. Przygotowanie formacji obrony cywilnej do gaszenia pożarów oraz prowadzenie przez nie akcji ratowniczo-gaśniczych odbywa się zgodnie z zasadami zawartymi w przepisach dotyczących Państwowej Straży Pożarnej. Przepis § 21 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 24. Likwidacja skażeń i zakażeń obejmuje prowadzenie zabiegów sanitarnych ludności, odkażanie, dezaktywację i dezynfekcję terenu, obiektów, odzieży, środków transportu, innych urządzeń i materiałów oraz zwierząt gospodarskich, a także unieszkodliwianie pozostałości po tych zabiegach.

§ 25. 1. Do wykonania czynności, o których mowa w § 24, w czasie pokoju przygotowuje się stacjonarne i polowe urządzenia do likwidacji skażeń oraz ich obsługi, a także gromadzi niezbędne środki chemiczne do likwidacji skażeń i zakażeń.

2. Na urządzenia stacjonarne, o których mowa w ust. 1, wykorzystuje się obiekty użyteczności publicznej, działalności usługowej lub gospodarczej, ujęte w planach świadczeń rzeczowych i częściowo dostosowywane, w czasie pokoju, do wyznaczonych im zadań. Przepis § 37 stosuje się odpowiednio.

3. Urządzenia polowe, o których mowa w ust. 1, przygotowuje się w przypadku braku lub zbyt małych możliwości urządzeń stacjonarnych, wykorzystując do tego celu dostępne na miejscu obiekty, maszyny, urządzenia i materiały.

4. Stacjonarne i polowe urządzenia do likwidacji skażeń mogą być przygotowywane i rozwijane jako punkty:

- 1) zabiegów sanitarnych,
- 2) odkażania odzieży,
- 3) odkażania środków transportu,
- 4) zabiegów weterynaryjnych.

5. Funkcjonowanie urządzeń, o których mowa w ust. 4, a także wykonanie innych przedsięwzięć związanych z lik-

widacją skażeń i zakażeń zapewniają formacje obrony cywilnej.

§ 26. 1. Zapewnienie warunków do prowadzenia likwidacji skażeń i zakażeń należy do obowiązków właściwych terenowo szefów obrony cywilnej oraz kierowników (właścicieli) zakładów pracy.

2. Właściciele lub użytkownicy obiektów, o których mowa w § 25 ust. 2, przygotowują je do prowadzenia likwidacji skażeń i zakażeń oraz udostępniają właściwym szefom obrony cywilnej w ramach świadczeń na rzecz obrony na podstawie przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 27. Przy przygotowywaniu i rozwijaniu punktów likwidacji skażeń i zakażeń oraz podczas prowadzenia zabiegów sanitarnych i specjalnych uwzględnia się ustalenia, normy techniczne i technologiczne, a także wymogi bezpieczeństwa określone przez odpowiednich ministrów.

§ 28. 1. Ochrona żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania ludności polega na określeniu ich minimalnego zapasu, gwarantującego przeżycie ludności oraz funkcjonowanie zakładu pracy, gminy, województwa i państwa, planowym gromadzeniu i rozśrodkowaniu ich zasobów, w tym w gospodarstwach domowych, a także ratowaniu ich przed zniszczeniem lub skażeniami, w przypadku wystąpienia zagrożeń.

2. Ochronę żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania planują i organizują organy administracji państwowej, organy samorządu terytorialnego i podmioty gospodarcze, stosownie do ustaleń właściwych ministrów.

§ 29. 1. Organizowanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia dla poszkodowanej ludności obejmuje przygotowanie dla niej lokali zastępczych lub warunków do okresowego zamieszkania w barakach i namiotach oraz pomoc w gromadzeniu środków żywnościowych, leków, odzieży i innych, niezbędnych do przetrwania tej ludności.

2. Organizowanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia dla poszkodowanej ludności w czasie wojny należy do obowiązków szefów obrony cywilnej województw i gmin.

§ 30. 1. Ochronę dóbr kultury, urządzeń użyteczności publicznej i ważnej dokumentacji organizuje się w czasie pokoju, a realizuje w czasie wojny oraz klęsk żywiołowych w celu zabezpieczenia przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub utratą.

2. Zabezpieczeniu podlegają:

- 1) ruchome i nieruchome dobra kultury, mające znaczenie dla dziedzictwa i rozwoju kulturalnego oraz posiadające wartość historyczną, naukową lub artystyczną, określone odrębnymi przepisami,
- 2) urządzenia użyteczności publicznej, niezbędne do przetrwania ludności oraz funkcjonowania państwa, w tym urządzenia energetyczne, ciepłownicze, wodnokanalizacyjne i inne podobne urządzenia,
- 3) dokumentacja szczególnie ważna ze względu na interes państwa.

§ 31. 1. Ochrona nieruchomości dóbr kultury i urządzeń użyteczności publicznej polega na wykonaniu prac ewiden-

cyjno-dokumentacyjnych, techniczno-zabezpieczających, oznakowaniu znakami Konwencji haskiej, a jeśli jest to możliwe, także demontażu i ukryciu lub ewakuacji najbardziej cennych elementów.

2. Ochrona ruchomych dóbr kultury i ważnej dokumentacji polega na umieszczeniu ich w budowlach ochronnych, stosowaniu niezbędnej ilości opakowań lub ewakuacji tych dóbr w rejonu i miejsca określone stosownymi planami.

§ 32. 1. Obowiązek zabezpieczenia dóbr kultury, urządzeń użyteczności publicznej i ważnej dokumentacji spoczywa na organach zarządzających tymi dobrami i urządzeniami oraz dysponujących ważną dokumentacją, którzy w tym zakresie współdziałają z właściwymi terenowo organami obrony cywilnej.

2. Obowiązek przygotowania środków i materiałów potrzebnych do zabezpieczenia dóbr kultury, urządzeń użyteczności publicznej i ważnej dokumentacji spoczywa na kierownikach jednostek organizacyjnych zarządzających lub dysponujących nimi.

§ 33. Organy, na których ciąży obowiązek zabezpieczenia dóbr kultury, urządzeń użyteczności publicznej i ważnej dokumentacji, realizują te zadania stosownie do ustaleń właściwych ministrów.

§ 34. 1. Doraźne przywracanie działania niezbędnych służb użyteczności publicznej realizuje się w przypadku:

- 1) zniszczenia lub uszkodzenia instalacji i urządzeń zapewniających ludności dostawę wody pitnej, ciepła, światła i gazu,
- 2) unieruchomienia transportu publicznego zapewniającego przewóz osób i podstawowego zaopatrzenia,
- 3) uszkodzenia zakładów pracy wytwarzających artykuły pierwszej potrzeby dla ludności.

2. Doraźne przywracanie działania służb, o których mowa w ust. 1, odbywa się na zarządzenie właściwych terenowo szefów obrony cywilnej, gdy służby te nie są w stanie swoimi siłami zapewnić szybkiego usunięcia szkód i zniszczeń, a także zagwarantować niezbędnej obsługi ludności oraz funkcjonowania lokalnych społeczności.

3. W związku z koniecznością przywrócenia działania niezbędnych służb użyteczności publicznej szefowie obrony cywilnej kierują odpowiednio przygotowane formacje obrony cywilnej wraz z niezbędnym sprzętem w celu udzielenia pomocy służbom, o których mowa w ust. 1.

§ 35. 1. Doraźną pomoc w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami organizuje się w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli i ochrony mienia w rejonach prowadzenia akcji ratunkowych, podczas ewakuacji ludności oraz na czas przebywania jej w budowlach ochronnych.

2. Pomocy, o której mowa w ust. 1, udzielają i organizują szefowie obrony cywilnej na wniosek organów właściwych do utrzymywania porządku publicznego.

3. Zakres i formy pomocy, o której mowa w ust. 1, każdorazowo określa właściwy terenowo szef obrony cywilnej.

4. Formacje obrony cywilnej skierowane do pomocy w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami podporządkowuje się organom odpowiedzialnym za porządek publiczny.

§ 36. 1. Doraźną pomoc w grzebaniu zmarłych organizuje się wyłącznie w przypadku masowych zgonów lub dużej liczby zabitych, w celu zapobieżenia epidemii bądź ograniczenia w jej rozprzestrzenieniu.

2. Właściwi terenowo szefowie obrony cywilnej mogą kierować formacje obrony cywilnej do pomocy w grzebaniu zmarłych na wniosek odpowiednich służb komunalnych lub sanitarnych.

3. Czynności związane z grzebaniem zmarłych formacje obrony cywilnej wykonują pod nadzorem odpowiednich służb sanitarnych.

§ 37. 1. Działalność planistyczną i prace organizacyjne w zakresie obrony cywilnej wykonują wszystkie organy, jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty gospodarcze, na których ciąży obowiązek przygotowania i realizacji zadań obrony cywilnej.

2. Działalność planistyczna obejmuje opracowanie i uzgodnienie z właściwymi terenowo szefami obrony cywilnej planów obrony cywilnej oraz bieżące ich uaktualnianie, a także planowanie bieżące przygotowań obrony cywilnej.

3. Prace organizacyjne obejmują w szczególności tworzenie formacji obrony cywilnej oraz prowadzenie ewidencji osób przeznaczonych do pełnienia służby w obronie cywilnej.

4. Organy, jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty gospodarcze, o których mowa w ust. 1, w swojej działalności uwzględniają odpowiednie ustalenia Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

§ 38. 1. Szkolenie w zakresie obrony cywilnej prowadzi się w celu przygotowania organów i formacji obrony cywilnej oraz innych osób do realizacji zadań obrony cywilnej.

2. Upowszechnianie polega na zaznajamianiu społeczeństwa z celami i zadaniami obrony cywilnej oraz sposobem ich realizacji.

§ 39. 1. Szkolenie i upowszechnianie, o którym mowa w § 38, organizują i prowadzą odpowiedni ministrowie, właściwi terenowo szefowie obrony cywilnej oraz kierownicy jednostek organizacyjnych, instytucji i zakładów pracy.

2. Przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie regulują odrębne przepisy.

Rozdział 2

Obowiązki i uprawnienia w zakresie obrony cywilnej organów administracji państwowej oraz innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, a także organizacji społecznych

§ 40. 1. Do obowiązków ministrów należy:

- 1) uwzględnianie wymogów obrony cywilnej w nadzorowanych i kierowanych przez nich dziedzinach,

- 2) ustalanie, w uzgodnieniu z Szefem Obrony Cywilnej Kraju, sposobu przygotowania i realizacji specjalistycznych zadań obrony cywilnej, związanych merytorycznie z zakresem działania kierowanego resortu,

- 3) zapewnienie planowania i realizacji zadań obrony cywilnej w podległych urządach oraz nadzorowanych instytucjach i zakładach pracy,

- 4) określanie niezbędnego zakresu i sposobu zabezpieczania szczególnie ważnej dokumentacji w podległych i nadzorowanych jednostkach organizacyjnych,

- 5) podejmowanie prac badawczo-rozwojowych z dziedziny obrony cywilnej, wynikających z zakresu działania resortu,

- 6) udostępnianie organom obrony cywilnej informacji niezbędnej do prognozowania oraz oceny zagrożeń i ich skutków, a także do realizacji innych zadań obrony cywilnej,

- 7) współdziałanie z organami obrony cywilnej oraz udzielanie im pomocy organizacyjnej, szkoleniowej i technicznej,

- 8) zapewnienie możliwości włączania określonych jednostek organizacyjnych lub ich służb do systemu wykrywania i alarmowania, a także stwarzanie im warunków niezbędnych do wykonywania zadań związanych z wykrywaniem zagrożeń, wymianą informacji, ostrzeganiem i alarmowaniem.

2. Ministrowie są uprawnieni do:

- 1) koordynowania specjalistycznych przygotowań obrony cywilnej,

- 2) kontrolowania sposobu realizacji koordynowanych przez nich dziedzin działalności obrony cywilnej,

- 3) prowadzenia działalności szkoleniowej i wydawniczej z problematyki obrony cywilnej.

3. Obowiązki i uprawnienia ministrów, określone w ust. 1 i 2, dotyczą odpowiednio przewodniczących komisji lub komitetów sprawujących funkcje naczelnych organów administracji państwowej, centralnych organów administracji państwowej, kierowników urzędów centralnych lub instytucji państwowych nie podporządkowanych naczelnym organom administracji państwowej, prezesów (zarządów) banków oraz zarządów głównych organizacji społecznych.

§ 41. 1. Do obowiązków wojewodów należy realizowanie zadań w zakresie obrony cywilnej wynikających z zakresu ich działania, a także organizowanie stosownie do potrzeb:

- 1) ośrodków szkolenia obrony cywilnej,

- 2) magazynów sprzętu obrony cywilnej,

- 3) warsztatów naprawczych sprzętu obrony cywilnej i pracowni legalizacyjnych urzędzeń dozymetrycznych.

2. Organy samorządu terytorialnego uwzględniają w swojej działalności realizację zadań obrony cywilnej mających na celu zapewnienie ochrony ludności gminy przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań wojennych, klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska.

§ 42. 1. Kierownicy (właściciele) zakładów pracy mają obowiązek planowania i realizacji zadań obrony cywilnej związanych z ochroną swoich zakładów i ich pracowników.

2. Na zakłady pracy stwarzające, w przypadku ich awarii, zagrożenie dla okolicznej ludności i środowiska mogą być nakładane, przez właściwych terenowo szefów obrony cywilnej, zadania związane z ochroną tej ludności i likwidacją skutków awarii.

3. Realizacja zadań obrony cywilnej w zakładach pracy odbywa się według ustaleń właściwych terenowo szefów obrony cywilnej.

§ 43. 1. Organizacje społeczne realizują zadania obrony cywilnej w zakresie wynikającym ze statutów lub zakresów działania tych organizacji.

2. Organy naczelne organizacji społecznych, o których mowa w ust. 1, mogą ustalać, w porozumieniu z Szefem Obrony Cywilnej Kraju, zasady i zakres współdziałania tych organizacji z organami i formacjami obrony cywilnej.

Rozdział 3

Zasady współdziałania organizacji obrony cywilnej w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków

§ 44. Współdziałanie organizacji obrony cywilnej w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków polega na udziale formacji obrony cywilnej w akcjach ratunkowych organizowanych i prowadzonych przez inne organy.

§ 45. Do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków może być użyta każda formacja obrony cywilnej.

§ 46. 1. Decyzje o udziale formacji obrony cywilnej w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków podejmuje właściwy terenowo szef obrony cywilnej na wniosek organu prowadzącego akcję ratunkową.

2. Formacje obrony cywilnej podczas udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków podlegają organowi kierującemu akcją ratunkową.

§ 47. Szefowie obrony cywilnej uwzględniają w programach szkolenia przygotowanie formacji obrony cywilnej do uczestnictwa w akcjach ratunkowych w razie klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, a także usuwania ich skutków.

§ 48. Współdziałające w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska personel i formacje obrony cywilnej mogą być użyte w szczególności do:

- 1) dokonywania bieżących analiz i ocen stanu zagrożenia oraz prognozowania możliwych skutków tych zagrożeń,
- 2) wykrywania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania ludności, sił ratowniczych oraz organów odpowiedzialnych za ich zwalczanie,
- 3) planowania działań ratowniczych,
- 4) szkolenia ludności w zakresie samoobrony przed zagrożeniem,
- 5) udziału w akcji ratunkowej.

Rozdział 4

Ogólne zasady tworzenia i przeznaczania formacji obrony cywilnej, ich ramowe struktury organizacyjne i podporządkowanie oraz zasady wyposażania w niezbędny sprzęt i środki

§ 49. 1. Formacjami obrony cywilnej przeznaczonymi do wykonywania zadań ogólnych są oddziały i pododdziały ratownictwa ogólnego.

2. Formacjami obrony cywilnej przeznaczonymi do wykonywania zadań specjalnych są oddziały i pododdziały:

- 1) pierwszej pomocy medycznej,
- 2) likwidacji skażeń,
- 3) ratownictwa budowlanego,
- 4) ratownictwa komunalnego,
- 5) ratownictwa energetycznego,
- 6) schronowe,
- 7) przeciwpożarowe,
- 8) porządkowo-ochronne,
- 9) łączności,
- 10) zaopatrzenia,
- 11) wykrywania i alarmowania,
- 12) ochrony plodów rolnych,
- 13) ochrony produktów żywnościowych,
- 14) ochrony zwierząt gospodarskich i pasz,
- 15) ratownictwa chemicznego,
- 16) ratownictwa przeciwpowodziowego,
- 17) budowy i odbudowy awaryjnych ujęć wody.

3. Formacjami obrony cywilnej przeznaczonymi do wykonywania zadań ogólnych lub do wykonywania zadań specjalnych są również oddziały obrony cywilnej, w których poborowi odbywają zasadniczą służbę w obronie cywilnej.

§ 50. 1. Oddział ratownictwa ogólnego składa się z:

- 1) komendy,
- 2) pododdziałów ratownictwa ogólnego.

2. W razie potrzeby w skład oddziału ratownictwa ogólnego mogą wchodzić pododdziały przeznaczone do wykonywania zadań specjalnych na podstawie ustalenia organu tworzącego oddział.

§ 51. Oddział przeznaczony do wykonywania zadań specjalnych składa się z:

- 1) komendy,
- 2) pododdziałów przeznaczonych do wykonywania zadań specjalnych.

§ 52. 1. Pododdziałami formacji obrony cywilnej są: kompania, pluton i drużyna.

2. Pododdziały, o których mowa w ust. 1, mogą wchodzić odpowiednio w skład oddziałów, kompanii, plutonów lub występować jako samodzielne.

§ 53. 1. Kompania ratownictwa ogólnego składa się z komendy i pododdziałów ratownictwa ogólnego oraz pododdziałów specjalistycznych — według potrzeb.

2. Kompania przeznaczona do wykonywania zadań specjalnych składa się z komendy i pododdziałów specjalistycznych — według potrzeb.

§ 54. 1. Pluton ratownictwa ogólnego składa się z komendy oraz drużyn ratownictwa ogólnego i specjalistycznych.

2. Pluton przeznaczony do wykonywania zadań specjalnych składa się z komendy i drużyn specjalistycznych.

§ 55. 1. Drużyna ratownictwa ogólnego składa się z komendanta oraz ratowników i specjalistów.

2. Drużyna przeznaczona do wykonywania zadań specjalnych składa się z komendanta i specjalistów.

§ 56. Oddziały i pododdziały przeznaczone do wykonywania zadań specjalnych po sformowaniu przyjmują nazwy swoich specjalności.

§ 57. 1. Formacje obrony cywilnej tworzy się w gminach i w zakładach pracy zatrudniających powyżej 50 pracowników.

2. W zakładach pracy zatrudniających poniżej 50 pracowników mogą być tworzone wspólne formacje obrony cywilnej dla kilku sąsiadujących ze sobą zakładów.

§ 58. W gminach i w zakładach pracy, w których utworzono co najmniej dwie formacje obrony cywilnej, może być powołana gminna lub zakładowa komenda obrony cywilnej.

§ 59. Komendanci formacji obrony cywilnej podlegają organom tworzącym te formacje.

§ 60. 1. Liczbę i rodzaj powoływanych formacji obrony cywilnej ustala organ tworzący te formacje.

2. W zakładach pracy, w których gromadzone są substancje stwarzające zagrożenie dla życia i zdrowia okolicznej ludności oraz środowiska, tworzy się formacje obrony cywilnej zdolne do samodzielnego prowadzenia działań ratowniczych w strefach bezpośredniego zagrożenia.

§ 61. 1. Utworzenie oddziału obrony cywilnej, w którym poborowi odbywają zasadniczą służbę w obronie cywilnej, wymaga zgody Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

2. Wnioski (w formie zbiorczych zestawień) o utworzenie oddziału, o którym mowa w ust. 1, zainteresowane organy składają do Szefa Obrony Cywilnej Kraju w terminie do dnia 1 grudnia roku poprzedzającego utworzenie oddziału.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wnoszącego o utworzenie oddziału,
- 2) określenie rodzaju oddziału,
- 3) miejsce stacjonowania oraz nazwę jednostki organizacyjnej, przy której oddział zostanie utworzony,
- 4) skład oddziału i jego strukturę organizacyjną.

4. Jeżeli organem tworzącym oddział obrony cywilnej, o którym mowa w ust. 1, jest wójt lub kierownik zakładu pracy, do wniosku załącza się opinię właściwego szefa obrony cywilnej województwa o celowości utworzenia oddziału.

§ 62. Szef Obrony Cywilnej Kraju, stosownie do potrzeb obrony cywilnej, dokonuje podziału i przydzielenia, określonej w odrębnych przepisach, liczby poborowych przeznaczonych do odbycia w danym roku zasadniczej służby w obronie cywilnej. O dokonanym podziale Szef Obrony Cywilnej Kraju informuje organy zgłaszające wniosek oraz właściwe organy wojskowe.

§ 63. 1. Koszty związane z utrzymaniem i zapewnieniem funkcjonowania oddziału obrony cywilnej do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej ponosi organ tworzący oddział.

2. Organy tworzące oddziały do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej są zobowiązane do:

- 1) zapewnienia junakom zakwaterowania oraz warunków do pracy kadrze oddziału,
- 2) zapewnienia warunków do szkolenia i wykonywania zadań obrony cywilnej przez junaków,
- 3) umożliwienia junakom podnoszenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych, w tym przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 4) zapewnienia junakom całodziennego wyżywienia lub wypłaty równoważnika pieniężnego,
- 5) zaopatrzenia junaków w umundurowanie, odzież i obuwie ochronne oraz sprzęt ochrony osobistej,
- 6) pokrywania wydatków z tytułu uposażenia i innych należności pieniężnych junaków i kadry oddziału oraz obowiązkowego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, a także przejazdów do miejsca wykonywania zadań obrony cywilnej i z powrotem,
- 7) zapewnienia junakom możliwości korzystania z urządzeń socjalnych, kulturalnych i sportowych, jeżeli brak ich w miejscu zakwaterowania.

§ 64. 1. W oddziałach obrony cywilnej do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej na stanowiska komendantów powinny być wyznaczane (zatrudniane) osoby posiadające odpowiednie predyspozycje pedagogiczne oraz przygotowanie specjalistyczne:

- 1) pracownicy cywilni na podstawie umowy o pracę,
- 2) żołnierze zawodowi skierowani do wykonywania zadań w obronie cywilnej na podstawie odrębnych przepisów oraz oddelegowani funkcjonariusze innych służb.

2. Z wnioskiem o skierowanie żołnierza zawodowego lub oddelegowanie funkcjonariusza do wykonywania zadań

w oddziałach obrony cywilnej, o których mowa w ust. 1, występują organy tworzące te oddziały.

§ 65. 1. Ogólne kierownictwo i nadzór nad formacjami obrony cywilnej należy do właściwych szefów obrony cywilnej.

2. Nadzór fachowy nad przygotowaniem formacji obrony cywilnej przeznaczonych do wykonywania zadań specjalnych sprawują właściwi ministrowie.

§ 66. 1. Wyposażenie formacji obrony cywilnej stanowią sprzęt i materiały ustalone tabelami należności, nabywane ze środków budżetu państwa przewidzianych na cele obrony cywilnej lub środków samorządów terytorialnych, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych.

2. W sprzęt, o którym mowa w ust. 1, wyposaża Szef Obrony Cywilnej Kraju na podstawie zamówień zgłaszanych przez szefów obrony cywilnej województw.

3. W czasie prowadzenia ćwiczeń i w akcjach ratunkowych mogą być wykorzystane przez formacje obrony cywilnej nieruchomości i rzeczy ruchome oddane do użytkowania w ramach świadczeń na rzecz obrony, na podstawie

ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 67. Szczegółowe struktury organizacyjne, zadania, zasady szkolenia i wyposażenia formacji obrony cywilnej określają odrębne przepisy.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 68. Tracą moc:

- 1) uchwała nr 139 Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1988 r. w sprawie oddziałów obrony cywilnej do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej (Monitor Polski Nr 23, poz. 210 i Dz. U. z 1992 r. Nr 69, poz. 347),
- 2) uchwała nr 191/83 Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1983 r. w sprawie obrony cywilnej.

§ 69. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *H. Suchocka*

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. (poz. 429)

RODZAJE ALARMÓW, TREŚĆ KOMUNIKATÓW OSTRZEGAWCZYCH, SYGNAŁY ALARMOWE

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłaszania alarmów		Sposób odwoływania alarmów	
		za pomocą syren	przy pomocy rozgłośni radiowych, ośrodków TVP i radiofonii przewodowej	za pomocą syren	przy pomocy rozgłośni radiowych, ośrodków TVP i radiofonii przewodowej
1	2	3	4	5	6
1	Alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna informująca o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm o klęskach dla
2	Alarm powietrzny	Dźwięk modulowany trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm powietrzny dla	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm powietrzny dla
3	Alarm o skażeniach	Dźwięki trwające 10 sekund powtarzane przez 3 minuty; czas trwania przerwy między dźwiękami powinien wynosić 25—30 sekund	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm o skażeniach podać rodzaj skażenia dla	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm o skażeniach dla

1	2	3	4	5	6
4	Upředzenie o zagrożeniu skażeniami	—	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie około godz. min. może nastąpić skażenie podać rodzaj skażenia z kierunku podać kierunek	—	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję upředzenie o zagrożeniu skażeniami rodzaj skażenia dla
5	Upředzenie o zagrożeniu zakażeniami	—	Formę i treść komunikatu upředzenia o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej	—	—